

Bản chất, vai trò và Phương pháp tính Lợi Nhuận

Bởi:

Đại Học Thương Mại

Bản chất, vai trò và Phương pháp tính lợi nhuận

Bản chất và vai trò của Lợi Nhuận

Khái niệm

Trong nền kinh tế thị trường với sự tham gia của rất nhiều thành phần kinh tế khác nhau tạo môi trường cạnh tranh gay gắt giữa các doanh nghiệp. Do đó để DN tồn tại và phát triển trên thương trường đòi hỏi tất yếu là các DN đó phải kinh doanh có hiệu quả cụ thể là phải có lợi nhuận. Vậy lợi nhuận là gì?

Lợi nhuận là chỉ tiêu kinh tế tổng hợp phản ánh hiệu quả hoạt động sản xuất kinh doanh của các DN. Nó là khoản thu nhập đem lại so với các khoản chi phí đã bỏ ra để đạt được thu nhập đó trong một thời kỳ nhất định.

Lợi nhuận được biểu thị bằng công thức:

$$P = I - F$$

Trong đó:

P: Là tổng lợi nhuận DN đạt được trong một thời kỳ nhất định

I. Là tổng thu nhập DN thu được trong kỳ

F. Tổng chi phí DN phân bổ cho hàng tiêu thụ trong kỳ

Lợi nhuận mà DN đạt được có mối quan hệ chặt chẽ với các khoản thu nhập thu được và chi phí bỏ ra trong kỳ.

Thu nhập DN là toàn bộ các khoản tiền thu được do các hoạt động sản xuất kinh doanh đem lại. Đó là thu nhập từ bán hàng thu nhập các thành phẩm lao vụ và các dịch vụ, thu nhập từ các hoạt động đầu tư trên thị trường tài chính, thu nhập thu được từ các hoạt động bất thường.

Trong quá trình sản xuất kinh doanh để có thu nhập DN cũng phải bỏ ra các khoản chi phí nhất định đó là chi phí trong quá trình sản xuất ra sản phẩm như chi phí nguyên vật liệu, chi phí trả lương cho người lao động.

Trong khâu tiêu thụ sản phẩm là chi phí quảng cáo, chi phí bán hàng... Ngoài ra doanh nghiệp còn phải bỏ ra các khoản chi phí thực hiện nghĩa vụ đối với Nhà nước như khoản thuế: thuế xuất nhập khẩu, thuế tiêu thụ đặc biệt, thuế tài nguyên, thuế gia trị gia tăng.

Như vậy lợi nhuận là một chỉ tiêu chất lượng tổng hợp để phản ánh kết quả toàn bộ quá trình hoạt động kinh doanh của DN. Qua chỉ tiêu này DN đánh giá tổng quát hiệu quả hoạt động kinh doanh của mình để từ đó khắc phục hạn chế phát huy ưu điểm nâng cao hiệu quả kinh doanh.

Vai trò của lợi nhuận.

*Đối với doanh nghiệp: Lợi nhuận có vai trò quan trọng trong hoạt động sản xuất kinh doanh của DN gắn liền với lợi ích của doanh nghiệp nên mục tiêu của mọi quá trình kinh doanh đều gắn liền với lợi nhuận và tất cả các DN đều mong muốn tối đa hoá lợi nhuận. Các DN sẽ không tồn tại nếu như hoạt động sản xuất kinh doanh không mang lại lợi ích cho họ.

Lợi nhuận được coi là một đòn bẩy kinh tế quan trọng đồng thời còn là một chỉ tiêu cơ bản để đánh giá hoạt động sản xuất kinh doanh của DN. DN muốn thực hiện chỉ tiêu lợi nhuận thì trước tiên sản phẩm hàng hoá dịch vụ của DN đó phải được thị trường chấp nhận. Rõ ràng lợi nhuận là động lực thúc đẩy các DN không ngừng cải tiến đổi mới hợp lý hoá dây truyền công nghệ sử dụng tốt các nguồn lực của mình để tăng lợi nhuận DN lại phải thực hiện tốt các mặt hoạt động kinh doanh và cứ như vậy theo những chu trình mục tiêu lợi nhuận.

Lợi nhuận tác động đến tất cả mọi hoạt động của DN nó có ảnh hưởng đến tình hình tài chính của DN. Khi DN kinh doanh có lợi nhuận có nghĩa là DN không những bảo toàn được vốn kinh doanh mà còn có một khoản lợi nhuận bổ sung nguồn vốn kinh doanh. Có vốn DN có cơ hội thực hiện các dự án kinh doanh lớn nâng cao uy tín chất lượng và sự cạnh tranh trên thương trường của DN. từ đó DN sẽ nâng cao hơn nữa lợi nhuận của mình.

Lợi nhuận là nguồn tích lũy quan trọng giúp DN đầu tư chiều sâu mở rộng quy mô sản xuất kinh doanh, là điều kiện để củng cố thêm sức mạnh và uy tín của DN trên thương

trường. Thật vậy, lợi nhuận của DN sau khi đã thực hiện nghĩa vụ đối với Nhà nước và chia cho các chủ thể tham gia liên doanh... Phần còn lại phân phối vào quỹ đầu tư phát triển kinh doanh và quỹ dự phòng tài chính các quỹ này được DN dùng để đầu tư mở rộng sản xuất kinh doanh. Thay đổi trang thiết bị máy móc, vì DN muốn ngày càng phát triển thì luôn phải mở rộng quy mô kinh doanh và nâng cao năng suất lao động.

*Đối với người lao động: Nếu như mục đích của DN là lợi nhuận thì mục đích của người lao động là tiền lương, tiền lương có hai chức năng đối với DN nó là một yếu tố chi phí còn đối với người lao động nó là thu nhập là lợi ích kinh tế của họ.

Khi người lao động họ được trả lương thoả đáng họ sẽ yên tâm lao động, phát huy khả năng sáng tạo của mình và năng suất lao động sẽ tăng lên, đây cũng là một biện pháp để DN nâng cao lợi nhuận. Chính vì thế mà DN làm ăn phát đạt và mong muốn lợi nhuận của DN ngày càng tăng vì nó gắn liền với lợi ích của người lao động.

*Đối với nhà nước: Lợi nhuận là một nguồn thu ngân sách cho Nhà nước, nâng cao phúc lợi xã hội, từ đó Nhà nước có vốn để đầu tư phát triển xã hội, tạo sự phát triển cho nền kinh tế quốc dân, tạo điều kiện thuận lợi để Nhà nước thực hiện công bằng xã hội.

Lợi nhuận là động lực cho sự phát triển nền kinh tế quốc dân, ở bất kỳ một quốc gia nào Chính phủ cũng mong muốn các DN làm ăn phát đạt. Bởi vì lợi ích quốc gia gắn liền với lợi ích kinh tế của DN. Sự phồn thịnh của mỗi Quốc gia chính là sự phồn thịnh và phát triển của hệ thống DN ở quốc gia đó.

Lợi nhuận là thước đo tính hiệu quả của các chính sách kinh tế vĩ mô của Nhà nước đối với sự quản lý hoạt động kinh doanh của các DN. DN kinh doanh có hiệu quả và lợi nhuận ngày càng cao nghĩa là các chính sách vĩ mô của Nhà nước ngày càng đúng đắn và thành công trong việc kích thích các DN phát triển và ngược lại. Với các chính sách vĩ mô Nhà nước đưa ra gây lên tác động tiêu cực tới hoạt động của các DN thì Nhà nước có những biện pháp kịp thời điều chỉnh lại cho đúng đắn phù hợp với sự phát triển của DN.

Phương pháp xác định Lợi Nhuận của Doanh Nghiệp

Yêu cầu chung.

Xác định lợi nhuận phải đúng đắn, chính xác trung thực, hợp lý kịp thời đúng kỳ dựa trên chứng từ hoá đơn hợp lệ.

* Xác định doanh thu: hạch toán đúng các khoản thu trong kỳ và xác định chính xác thời điểm ghi nhận doanh thu, không được hạch toán thừa thiếu hoặc bỏ sót một nghiệp vụ phát sinh doanh thu vì chỉ cần hạch toán thừa hoặc thiếu một nghiệp vụ phát sinh doanh

thu thì sẽ dẫn đến việc xác định lợi nhuận sai có khi nó sẽ làm thay đổi bản chất kết quả kinh doanh của DN.

Phương pháp xác định lợi nhuận.

Trong thời buổi kinh tế thị trường hiện nay các doanh nghiệp luôn có xu thế mở rộng các lĩnh vực kinh doanh và vận dụng tốt các nguồn lực có sẵn của mình nhằm mục tiêu tối đa hoá lợi nhuận. Lợi nhuận do ba bộ phận cấu thành đó là lợi nhuận từ hoạt động sản xuất kinh doanh. Lợi nhuận từ hoạt động tài chính và lợi nhuận từ hoạt động bất thường. Do vậy tổng mức lợi nhuận của DN sẽ được xác định như sau:

Tổng mức lợi nhuận	=	Lợi nhuận từ hoạt động SXKD	+	Lợi nhuận từ hoạt động TC	+	Lợi nhuận từ hoạt động bất thường
--------------------	---	-----------------------------	---	---------------------------	---	-----------------------------------

- Lợi nhuận từ hoạt động kinh doanh: Là khoản chênh lệch giữa tổng doanh thu bán sản phẩm hàng hoá dịch vụ đã tiêu thụ và chi phí của toàn bộ sản phẩm hàng hoá dịch vụ đã tiêu thụ đó.

Hoạt động kinh doanh bao gồm hoạt động kinh doanh chính và hoạt động kinh doanh phụ. Vì thế lợi nhuận từ hoạt động sản xuất kinh doanh bao gồm lợi nhuận từ hoạt động sản xuất kinh doanh chính và lợi nhuận từ hoạt động sản xuất kinh doanh phụ.

Lợi nhuận từ hoạt động SXKD	=	Tổng doanh thu	-	Các khoản giảm trừ doanh thu	-	Thuế gián thu ở khâu tiêu thụ	-	Giá vốn bán hàng	-	Chi phí bán hàng phân bổ cho hàng tiêu thụ	-	Chi phí QLDN phân bổ cho hàng tiêu thụ
-----------------------------	---	----------------	---	------------------------------	---	-------------------------------	---	------------------	---	--	---	--

- Lợi nhuận từ hoạt động tài chính: Là phần chênh lệch giữa thu và chi về hoạt động tài chính của DN.

Lợi nhuận từ hoạt động tài chính	=	Doanh thu từ hoạt động tài chính	-	Chi phí từ hoạt động tài chính
----------------------------------	---	----------------------------------	---	--------------------------------

- Lợi nhuận từ hoạt động bất thường: Là khoản lợi nhuận mà DN thu được ngoài dự tính hoặc có dự tính đến, nhưng ít có khả năng thực hiện hay là những khoản lợi nhuận thu được không mang tính chất thường xuyên nhưng khoản lợi nhuận này thu được có thể hoặc khách quan đem lại.

Như vậy lợi nhuận từ hoạt động kinh doanh bất thường chính là khoản chênh lệch giữa thu và chi từ các hoạt động bất thường. Nó được xác định như sau:

Lợi nhuận từ hoạt động bất thường	=	Doanh thu từ hoạt động bất thường	-	Chi phí từ hoạt động bất thường
-----------------------------------	---	-----------------------------------	---	---------------------------------

* Lợi nhuận là chỉ tiêu tuyệt đối đánh giá chất lượng của toàn bộ hoạt động sản xuất kinh doanh của DN tuy nhiên, ta không thể coi lợi nhuận là chỉ tiêu duy nhất và cũng thể chỉ dùng nó để đánh giá hiệu quả hoạt động của SXKD của DN, bởi vì:

Lợi nhuận là kết quả tài chính cuối cùng nó còn chịu ảnh hưởng của nhiều nhân tố. Trong quá trình hoạt động SXKD các DN luôn đứng trước nhiều tình huống phát sinh ảnh hưởng đến hoạt động SXKD làm cho lợi nhuận giảm. Các tình huống đó có thể do bên ngoài tác động như thời tiết, chính sách vĩ mô của Nhà nước, đối thủ cạnh tranh. Mặt khác do điều kiện giao thông vận tải, vận chuyển hàng hoá cũng làm cho lợi nhuận giữa các DN cũng khác nhau.